

DIMMISSIONSTALE 2017

Kære studenter

I dag handler meget om at få succes - at få succes ved at **blive til noget**.

Og I kender alle sammen manden, der er indbegrebet af denne tankegang. Manden, der søgte at få den ultimative succes ved at blive til noget meget stort – præsident i verdens mægtigste land. Og det blev han.

Hvad er den egentlige drivkraft for Donald Trump? Handler det om at få succes ved at **blive præsident** - altså om magt, prestige og forfængelighed. Eller handler det om at **være præsident** – altså ud fra en klar vision, et moralsk kompas og en dyb forståelse for demokratiets væsen at bruge sin magt til at skabe en bedre verden?

Jeg skal selvfølgelig ikke i en dimissionstale til jer drage en konklusion, der kan opfattes som politisk – det vil trygt jeg overlade til jer. Jeg vil i stedet citere Albert Einstein, der har sagt følgende om succes som mål: ”Prøv ikke at blive en mand med succes, prøv hellere at blive en mand af værdi.”

Nu skal I vælge **jeres** videre vej. Det er vigtigt, at I ikke lader jer styre af egne eller andres ambitioner om at få succes ved at **blive til noget** – blive til noget helt bestemt, noget der giver prestige, og helst noget der kræver et højt karaktergennemsnit. Det er meget vigtigere, at I finder ud af, hvem I **vil være**.

For at gøre det meget konkret:

I kan vælge at læse medicin, fordi jeres karaktergennemsnit er højt nok til at komme ind på medicinstudiet, og fordi I ved at **blive læge** får et ædelt og prestigefyldt job med en udmærket løn.

I kan også vælge at læse medicin, fordi I ønsker at arbejde med mennesker, arbejde med sundhed og ønsker at gøre en tydelig forskel for andre mennesker.

Hvis det kun handler om at **blive læge**, så er der ingen garanti for, at det **at være læge** i virkeligheden er noget for jer. Og hvis det eneste mål for jer er at blive læge, så er det meget vanskeligt at komme videre i jeres liv, hvis det ikke lykkes.

Hvis det derimod handler om at arbejde med mennesker og sundhed, så vil det at **være læge** give jer et meningsfuldt liv. Og lykkes det ikke at blive læge, så vil der være mange andre veje til at arbejde med mennesker og sundhed - veje I kan vælge og komme videre i jeres liv.

Albert Einstein ikke bare sagde: ”Prøv ikke at blive en mand med succes, prøv hellere at blive en mand af værdi” – han levede derefter. Og han har jo med al tydelighed vist, at man i kraft af sin indsats og bestræbelserne for at blive et menneske af værdi kan skabe videnskabelige resultater af betydning for verdens udvikling.

Derfor – når I nu skal vælge jeres videre vej gennem livet, så lad også jer lede af, hvem I gerne vil være, og hvilken forskel I gerne vil gøre. Brug det som udgangspunkt for de mange valg af uddannelse og karriere, som I skal træffe på jeres videre vej.

Det er jo ikke kun, når det gælder uddannelse og karriere, det handler om at vælge, hvem I gerne vil **være**, og hvilken forskel I gerne vil **gøre**. Det er jo det hele jeres liv handler om.

Søren Kierkegaard har skrevet om det at være. ”Thi det store er ikke at være dette eller hint, men at være sig selv, og dette kan hvert eneste menneske, når han vil.”

I dagens Danmark handler det at være sig selv i meget høj grad om, at I skal turde holde fast i jeres holdninger og værdier, også når det er besværligt og koster noget.

Tolerance, gensidig respekt og en god omgangstone er erklærede værdier her på Stenhus. Disse værdier er I helt tydeligt bærere af, og dem skal I bringe med ud herfra og kæmpe for dem. Det er der absolut brug for, både på det samfundsmæssige og det helt personlige plan.

For I vil både i dagligdagen og på den politiske dagsorden møde intolerancen, den manglende respekt for andre og en omgangstone, der absolut ikke er acceptabel. Og det vil kræve noget af jer personligt at stå imod.

Når det bliver svært, så husk på, at det hele handler om, hvem I gerne vil være som mennesker, og hvilken forskel I gerne vil gøre - for jer selv og fællesskabet.

I har netop afsluttet en ungdomsuddannelse, der både er almendannende og giver studiekompetence.

Noget helt centralt i jeres uddannelse har været **viden** - at finde viden, forholde jer kritisk til denne viden, bearbejde den og formidle den videre. Og det giver jo god mening at udvikle dette i et videnssamfund.

Noget andet, der har været i fokus, har været **at læse bøger**. Og det er vigtigt, for alle videnskabelige undersøgelser af læring viser, at man lærer mere og bedre ved at læse i bøger end ved at læse på skærmen.

Clement Kjærsgaard har for et par år siden skrevet om viden og bøger: ”Ønsker du at være medlem af informationssamfundets overklasse? Vil du også bestemme over dit eget arbejdsliv? Vil du være den sidste, kineserne fyrer, når de køber konditoriet? Så læs bøger. Det er fint, at du kan bruge nettet. Men det kan alle, der er under 50 og over 5. At kunne ”bruge nettet” svarer til at sidde i biografen, ikke til at lave filmen.

Læs bøger. Det kan nettet / underviseren / gruppen / arbejdsgiveren ikke gøre for dig.

Den, der kan tilegne sig kompleks viden og kan arbejde alene og resultatorienteret, bliver medlem af informationssamfundets overklasse.”

Danmarks Evalueringsinstitut har også noget at sige om viden og bøger. De har undersøgt, hvad der skal til for at klare sig på en videregående uddannelse. Og konklusionen er:

”Det er viljen og lysten til at studere, til at sætte sig ind i ting, læse lange bøger, gå i lag med processer, som ikke giver afkast i løbet af et halvt sekund, der er afgørende. Det handler om vedholdenhed.”

På alle områder i jeres videre liv - uddannelse, arbejde og livet i almindelighed - gælder det, at de hurtige svar og de nemme løsninger ikke er tilstrækkeligt, når det gælder de store spørgsmål og de komplekse udfordringer. Her er der behov for viden og fordybelse – og bøger.

Men på trods af alt dette og selvom vi lever i et såkaldt vidensamfund, så betyder meninger mere og mere. Som Vincent F. Hendricks udtrykker det: Aldrig har så mange ment så meget om noget, de ikke har forstand på.”

At mange har meninger om noget, de ikke har forstand på, det er der ikke noget nyt i. Sådan har det nok altid været. Det nye er, at de sociale medier har gjort det muligt at sprede disse meninger, så de dominerer det offentlige rum.

Det at finde viden kan nogle gange føles som at rejse i dagevis gennem en ørken af uforstandige meninger i en søgen efter en lille oase af viden, der kan være meget svær at finde frem til. Og nogle gange viser det sig, når man kommer helt tæt på, at det man troede var en lille oase af viden, er en luftspejling.

Derfor kan nogle mennesker ikke finde viden. Andre kender ikke forskel på viden og meninger; men der **er** forskel. Som Platon udtrykker det: ”Viden er sand begrundet mening.”

Et helt nyt fænomen er, når meninger bruges helt bevidst til at misinformere. Som det sker, når en amerikansk præsident kan ophøje meninger, der er i åbenlys strid med virkeligheden, til at være viden – eller alternative sandheder, som det kaldes.

Men det handler om langt mere end alternative sandheder. Der er ved at opstå en helt ny politisk kultur, hvor politikere og professionelle meningsdannere søger politisk magt og indflydelse ved at kontrollere meningsdannelsen – og ved at gøre meninger vigtigere end viden.

Det handler om brugen af de sociale medier. De sociale medier, som I måske engang opfattede som **jeres**.

Men først kom jeres forældre på Facebook. Så kom politikerne på Facebook og Twitter. Og nu har politikerne og de professionelle meningsdannere gjort de sociale medier til **deres**. Her har de nemlig fundet en politisk arena, hvor de ikke møder kritiske journalister, ikke er underlagt almindelig demokratisk kontrol og ikke måles på sandhedsværdien i deres meninger.

Resultatet er, at på de sociale medier har meninger på forunderligvis fået lige så stor sandhedsværdi som viden.

Mange politikere er i dag i virkeligheden langt mere afhængige af de sociale medier, end I er – og afhængigheden er både personlig og politisk.

Og det er åbenlyst, at disse politikere er utroligt fascineret af deres egen gennemslagskraft på de sociale medier. Det er måske derfor, at de ikke vil erkende, hvor farlig denne udvikling er for vores demokrati.

Men hvis vores demokrati skal overleve, så skal vigtige beslutninger om vores fremtid træffes ud fra viden, gennem demokratisk dialog og med samfundsmæssig ansvarlighed - ikke ud fra meninger og alternative sandheder på de sociale medier.

Derfor er der brug for unge som jer. Unge der kan kende forskel på en mening og en sand begrundet mening. Unge der kan være forkæmpere for, at vigtige beslutninger om vores fælles fremtid træffes ud fra viden og holdninger, ikke bare ud fra meninger og politisk iscenesættelse på de sociale medier.

I er på vej ud i verden og i en fremtid, der kan synes uoverskuelig og uforudsigelig. Det er den også. Men sådan har det altid været. Det er kun i historiebøgerne, at verden og fremtiden nogle gange kan virke overskuelig og forudsigelig. Som en kendt historiker Taylor har skrevet: ”Fremtiden er et land, vi ikke har noget kort over.”

Sådan er det også med jeres personlige fremtid. Den findes der heller ikke noget kort over. I er selv med til at forme jeres fremtid med de valg, I træffer om, hvem I vil være, hvilken forskel I vil gøre - og hvilke retninger I vil vælge.

Når I skal vælge retning på jeres videre vej gennem livet, så brug både hovedet og hjertet.

Når I skal vælge retning på jeres videre vej gennem livet, så hav mod til at træffe de nødvendige valg, også når I ikke helt kan overskue konsekvenserne.

Hvis I vil noget med livet, både uddannelsesmæssigt, arbejdsmæssigt og i livet i almindelighed, så skal I nemlig vove noget.

Søren Kierkegaard formulerer det således: ”At vove er at miste fodfæstet en kort stund. Ikke at vove er at tabe sig selv.”

Så prøv jer selv og livet af – vov noget med jeres liv.

Kære studenter.

I har fået en uddannelse, der er et fremragende udgangspunkt for jeres videre rejse gennem livet.

Når I skal vælge videregående uddannelse og karriere, så lad jer lede af, hvem I vil være, og hvilken forskel I vil gøre.

Når I skal vælge retning på jeres videre vej gennem livet, så brug både hovedet og hjertet.

Prøv jer selv og livet af – vov noget med jeres liv.

I skal videre ud i verden nu; men uanset hvor I er, og hvor I er på vej hen i jeres videre vej gennem livet, så bevar modet til at være jer selv. Hold fast i jeres værdier og holdninger, også når det er besværligt og koster noget.

I er studenter, der kan kende forskel på en mening og en sand begrundet mening.

I er studenter med forståelse for værdien af viden og fordybelse – og bøger.

I bør derfor kæmpe for, at vigtige beslutninger om vores fælles fremtid træffes ud fra viden og holdninger, ikke bare ud fra meninger og iscenesættelse på de sociale medier.

Gå ud i verden og gør en forskel for jer selv, for andre og for fællesskabet. Og inspirer andre til at gøre det samme. Det ved jeg I kan. I har kræfterne og evnerne til det – og det forpligter.

Jeg vil slutte med at ønske jer alle sammen til lykke med eksamen – og held og lykke til på jeres videre vej.

Og hermed dimitterer jeg jer som studenter fra Stenhus Gymnasium og HF 2017.